

História obce Podhorie

Obec Podhorie vzniklo na klčovisku Lietavského panstva. Je isté, že územie, na ktorom stojí hrad a na ktorom sa rozprestieralo lietavské panstvo, bolo už v prehistorickej dobe obývané. V okolí Lietavy je niekoľko útvarov, pripomínajúcich na hradištnú dobu, ba i v starých listinách sú stopy po prehistorických opevneniach. Na také opevnenie poukazuje sa v listine z roku 1586, v ktorej sa spomína hraničný úsek "*wrch Hradisste od chotara Strazowskeho po chotare stara cesta*". Aj keď sa opevnenia nezachovali, ostali miestne názvy, ktoré ich existenciu v ďalekej minulosti dosvedčujú, to znamená, že toto územie bolo už v prehistorickej dobe obývané.

V roku **1388** vydal Vladislav, famulus Štefana Bebeka, pána Lietavy a kastelán hradu synom Wanovým šoltýsku listinu, aby Čechmi spustošená a k Lietave prináležiaca dedina Podhora bola znovu zaľudnená. /šoltýs = richtár/ /Lombardini, Lietava, Slov. pohľady 1884, str. 441 -442/

Keď Lietava prešla do Kostkovho vlastníctva, začalo sa hospodárstvo dávať do poriadku a z tej doby sa zachovali prvé účetné a inventárne záznamy /urbáre/ o dávkach a poplatkoch hradu poddaných dedín. Najstarší urbár je z roku 1539. Z týchto záznamov sa dozvedáme, že Podhorie malo v tom čase 7 sedliakov.

Podľa urbára z roku 1543 mala obec 10 roľníckych usadlostí, 2 bezroľných domkárov a jedného šoltýsa /richtára/. Pre svoje služby si hradní páni vyberali spôsobilých synov poddaných do rôznych služieb pri majeroch a v zámku, pri obrane hradu, pri hospodárstve a za ich služby ich povýšili za šoltýsov alebo úradníkov, prípadne ich aj pozemančili. Tak vznikli známe šoltýšske a potom i pozemančené rodiny v Rajci Rajcsányich, v Ďurčinej Ďurčianskych..., v Podhorí Podhorských.

V každej poľnohospodárskej osade, založenej na území Lietavského hradu podľa stredovekých zásad kolonizácie, rozoznávame tri kategórie obyvateľstva: šoltýsov, sedliakov a bezroľných domkárov. Šoltýs bol povinný naháňať osadníkov, potrebných pre založenie osady, ktorí v prípade, že by sa tu osadili definitívne, na 16 rokov by boli oslobodení od poddanských robôt a platieb a mali by povolené kdekoľvek v okolitých hradných lesoch narúbať a doviesť si stavebného dreva, potrebného pre výstavbu domov a hospodárskych stavísk, bezplatne. Takéto podmienky boli ustálené pri znovuzriadení dediny Podhorie v roku 1388.

Vladislav, syn Melchiora, udvorník palatína Štefana Bebeka a kastelán Lietavy, aby sa Čechmi spustošená a k Lietave patriaca dedina Podgorie znova zaľudnila, udelil Mikulášovi a Krisunovi, synom Wanovým, ktorých predkovia vyklčovali zem tej istej dediny, tamojšie sudcovstvo, richtárstvo /judicatus/ s tým, aby lietavským pánom platili poplatky od jednej sesie. K tomuto sudcovstvu prislúchali úžitky mäsiarstva, obuvníctva, kováčstva a zlatníctva, pri civilných sporoch z prisúdených pokút 2/3 šli hradnému panstvu, 1/3 ostala richtárovi. Ostatné slobody boli ako v Žiline, podľa nemeckého práva. Kolonizačné podmienky, ustálené v

Podhorí, zaviedli sa i v osade Trnovom, kde roku 1397 Magister Dezew, dedičný gróf a pán Lietavy, berúc do ohľadu zásluhy a verné služby Jána, syna Tomáša Podhorského, ktorého dedo bol vyklčovateľom pralesov a zakladateľom dediny Pothora, udelil mu v Trnovom sudcovstvo, čiže richtárstvo /judicatum/ s podmienkami a slobodami, vydanými v roku 1388 pre Podhorie.

Dedina Podhorie, podľa mena pôvodu slovenského, bola zriadená na podklade nemeckého práva, ale figurujúce osoby /Mikuláš, Krisun, Wan/ prezrádzajú pôvod staroslovanský. Zachoval sa zoznam najstarších obyvateľov všetkých obcí lietavského územia, vyhotovený v roku 1543, v Podhorí z 10 mien ani jedno nie je nemeckého pôvodu.

V Podhorí sa spomína fojtovský rod Podhorských. V roku 1593 zálohová hodnota dediny Podhorie s 8 roľami a tromi bezroľnými domkármi bola 1900 fl., z toho na jednu roľu pripadá 237,50 fl.. Roku 1625 „medietas scultetiae Podhorensis“ mala zálohovú hodnotu 300 fl.

*Zdroj : Vybrané z knihy Andrej Kavuliak: LIETAVA, podnik feudálneho hosp. systému
il. foto : arch.*

